

L'Avaluació

del Sistema Educatiu

L'avaluació del sistema educatiu per part de les Administracions educatives (nacional i autonòmica) permet accedir a una valuosa informació, ja que s'obtenen indicadors que, d'una banda, oferixen una visió realista de la situació del procés d'ensenyança-aprenentatge i, d'un altra, posen de manifest els èxits i les carències del sistema. Esta visió realista ajudarà a reorientar les tendències educatives reforçant les bones pràctiques i proposant mesures de millora.

La funció de l'avaluació general de diagnòstic (àmbit nacional) i les avaluacions de diagnòstic (àmbit autonòmic) és obtindre dades objectives i representatives de l'alumnat i dels centres sobre el grau d'adquisició de les competències bàsiques del currículum d'ensenyança primària i secundària. Les dos avaluacions es realitzen en 4t d'Educació Primària i 2n d'Educació Secundària Obligatoria.

Les avaluacions versaran, doncs, sobre el conjunt de competències bàsiques del currículum. Estes competències bàsiques es referixen a les capacitats dels alumnes per a utilitzar els seus coneixements, habilitats i actituds en la comprensió de la realitat i en la resolució de problemes pràctics plantejats en situacions de la vida quotidiana; en resum, l'aplicació dels coneixements en un context determinat per a la resolució d'un problema.

Perquè l'avaluació permeta comparacions i visions de conjunt ha de ser equitativa i atendre la diversitat. Per això els contextos socioculturals d'alumnes i centres, dades que s'arreglen a través dels qüestionaris de context, es consideren imprescindibles per a poder explicar adequadament els resultats. En definitiva, les avaluacions pretenen ser formatives per al conjunt del sistema educatiu, contribuint al seu coneixement, transformació i millora i a facilitar orientacions per a les polítiques educatives.

Avaluacions Autonòmiques i Nacionals

La Comunitat Valenciana participa en les avaluacions nacionals de l'Estat Espanyol. Així mateix, estableix les seues pròpies avaluacions diagnòstiques des de l'any 2006, veient-se reforçades a partir del 2009 per la nova Llei Orgànica d'Educació i pels reials decrets i la resta de disposicions que la despleguen.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en l'article 144 estableix que "L'Institut d'Avaluació i els organismes corresponents de les Administracions educatives, en el marc de l'avaluació general del sistema educatiu que els competix, col·laboraran en la realització d'avaluacions generals de diagnòstic que permeten obtindre dades representatives, tant de l'alumnat i dels centres de les comunitats autònomes com del conjunt de l'Estat. Estes avaluacions versaran sobre les competències bàsiques del currículum, es realitzaran en l'ensenyança primària i secundària i inclouran, en tot cas, les previstes en els articles 21 i 29."

Competències Bàsiques

Segons el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària i el Reial Decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Secundària Obligatòria

La incorporació de competències bàsiques al currículum permet posar l'èmfasi en aquells aprenentatges que es consideren **imprescindibles**, des d'un plantejament integrador i orientat a l'aplicació dels sabers adquirits. D'ací el seu caràcter bàsic. Són aquelles competències que han d'haver **desenrotllat** els jòvens en finalitzar l'ensenyança obligatòria per a poder aconseguir la seua realització personal, exercir la ciutadania activa, incorporar-se a la vida adulta de manera satisfactòria i ser capaços de desenrotllar un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

Amb les àrees i matèries del currículum es pretén que tots els alumnes i les alumnes aconseguisquen els objectius educatius i, consegüentment, també que adquirisquen les competències bàsiques. No obstant això, no hi ha una relació unívoca entre l'ensenyança de determinades àrees o matèries i el desenrotllament de certes competències.

La competència és la demostració de la capacitat. Les capacitats s'integren en processos cognitius, afectius, socials i funcionals. Ser competent és utilitzar allò que s'ha après per a resoldre situacions reals i exigix: saber, fer i voler. La competència es demostra en els escenaris vius d'un context real.

Així mateix, el desenrotllament de les competències bàsiques ha de complementar-se amb diverses mesures organitzatives i funcionals com la participació de l'alumnat, les normes de règim intern, l'ús de determinades metodologies i recursos didàctics, o la concepció, organització i funcionament de la biblioteca escolar, entre altres aspectes. La lectura constituïx un factor fonamental per al desenrotllament de les competències bàsiques. Els centres, en organitzar la seua pràctica docent, hauran de garantir la incorporació d'un temps diari de lectura, no inferior a trenta minuts, al llarg de tots els cursos.

Igualment, l'acció tutorial permanent i la planificació d'activitats complementàries i extraescolars poden contribuir de mode determinant a l'adquisició de competències relacionades amb la regulació dels aprenentatges, el desenrotllament emocional o les habilitats socials.

En el marc de la proposta realitzada per la Unió Europea, i d'acord amb les consideracions que s'acaben d'exposar, s'han identificat huit competències bàsiques.

Compètencies Bàsiques

Competència en Comunicació Lingüística

El desenrotllament d'esta competència comporta el domini de la llengua oral i escrita en múltiples contextos i l'ús funcional de, almenys, una llengua estrangera. El dit domini es referix a la utilització del llenguatge com a instrument de comunicació, representació, interpretació i comprensió de la realitat, així com d'autoregulació del pensament, les emocions i la conducta.

El llenguatge, com a ferramenta de comprensió i representació de la realitat, ha de ser instrument per a la igualtat entre hòmens i dones, i motor de la resolució pacífica de conflictes en la comunitat escolar. Disposar d'esta competència comporta tindre consciència de les convencions socials, dels valors i aspectes culturals i de la versatilitat del llenguatge en funció del context i la intenció comunicativa.

Competència Matemàtica

El desenrotllament d'esta competència suposa aplicar espontàniament, en els àmbits personal i social, aquelles destreses i actituds que permeten raonar matemàticament, integrant el coneixement matemàtic amb altres tipus de coneixement, a fi de resoldre problemes i prendre decisions en situacions de la vida de distint nivell de complexitat.

Així, esta competència implica el maneig d'elements matemàtics i l'habilitat de seguir determinats processos de pensament crític, algorismes de càlcul o elements de la lògica en una varietat de situacions i contextos quotidians.

Competència en el Coneixement i la Interacció amb el Mon Físic

El desenrotllament d'esta competència comporta l'aplicació de nocions, conceptes i teories científiques i tècniques en la interpretació de la informació que es rep del món, per a predir i prendre decisions amb autonomia i iniciativa personal.

Esta competència permet adoptar una disposició a una vida física i mental saludable, considerant les dimensions individual i col·lectiva. Així, formen part d'esta competència l'ús responsable dels recursos naturals, l'atenció al medi ambient, el consum racional, i la protecció de la salut com a elements clau de la qualitat de vida de les persones.

Competència Cultural i Artística

El desenrotllament d'esta competència suposa apreciar el fet cultural en general i el fet artístic en particular. Conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi i considerar-les com a part del patrimoni dels pobles.

Suposa disposar d'aquelles habilitats i actituds que permeten accedir a les distintes manifestacions culturals i artístiques, així com habilitats de pensament, perceptives i comunicatives, sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les.

Competències Bàsiques

Competència per a Aprendre a Aprendre

El desenvolupament d'esta competència suposa disposar d'habilitats per a iniciar-se en l'aprenentatge i ser capaç de continuar aprenent de manera cada vegada més eficaç i autònoma d'acord amb els propis objectius i necessitats.

Significa ser conscient del que se sap i del que és necessari aprendre, de com s'aprén, i de com es gestionen i controlen de forma eficaç els processos d'aprenentatge, optimitzant-los i orientant-los a satisfer objectius personals abastables a curt, mitjà i llarg termini i complir-les, elevant els objectius d'aprenentatge de forma progressiva i realista.

Autonomia i Iniciativa Personal

El desenvolupament d'esta competència suposa adquirir la consciència i aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals interrelacionades, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat de triar, de calcular riscos i d'assumir-los, d'afrontar els problemes, així com la capacitat de demorar la necessitat de satisfacció immediata i d'aprendre dels errors.

Així mateix, conduïx a la capacitat de triar amb criteri propi, d'imaginar projectes i de portar avant les accions necessàries per a desenvolupar les opcions i plans personals responsabilitzant-se d'ells, tant en l'àmbit personal, com social i laboral.

Competència Social i Ciutadana

El desenvolupament d'esta competència suposa comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes utilitzant el juí ètic basat en els valors i pràctiques democràtiques i exercir la ciutadania, actuant amb el criteri propi, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia i mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable davant del compliment de drets i obligacions cíviques.

Esta competència comporta ser conscient que no tota posició personal és ètica si no està basada en el respecte i afavorix la comprensió crítica de la realitat històrica i social del món, la seua evolució, els seus èxits i els seus problemes.

Tractament de la Informació i Competència Digital

El desenvolupament d'esta competència està associat a la busca, selecció, registre i tractament o anàlisi de la informació, per mitjà de tecnologies que compten amb la doble funció de transmetre i generar coneixement. Disposar d'informació no produïx coneixement de forma automàtica.

Així, ser competent en el tractament de la informació comporta fer ús habitual dels recursos tecnològics per a resoldre problemes reals de manera eficient, manejar estratègies per a identificar i resoldre problemes de programari i maquinari i ser una persona autònoma, eficaç, crítica i responsable al tractar la informació i les distintes ferramentes tecnològiques.